

Planprogram for ny nasjonal strategi for privatarkiv

1. Bakgrunn og formål

Privatarkivene utgjør en vesentlig del av Norges kulturarv, demokrati og rettssikkerhet, og er avgjørende for å forstå utviklingen av det norske samfunnet.

Likevel er bevaring av privatarkiv ikke en lovpålagt oppgave, og arbeidet knyttet til privatarkiver blir ofte nedprioritert og underfinansiert. For å sette fokus på viktigheten av bevaring av privatarkiv gikk arkivsektoren i 2015 sammen og utarbeidet den første nasjonale strategien for bevaring av privatarkiv. Hovedmålene i strategien var at helhetlig samfunnsdokumentasjon skulle sikres, at bevaring av privatarkiv skulle bli tydelig prioritert, at brukerne skulle ha god tilgang til privatarkivene, og at ressursene på feltet skulle utnyttes godt. To satsninger fikk fokus: utvikling av bevaringsplaner og koordinering og etablering av samarbeid gjennom regionale og nasjonale nettverk for privatarkivarbeid.

Nå 10 år etter, ser vi at målene i den første strategien i stor grad er realisert. I dag har alle fylker en bevaringsplan for privatarkiv som beskriver hvilke arkiver det er viktig å bevare. Flere fylker har også utarbeidet samhandlingsplaner som sier noe om rollefordeling og hvordan privatarkivarbeidet i fylket skal organiseres. Det er i tillegg opprettet regionale privatarkivnettverk, samt et nasjonalt nettverk.

Ny arkivlov gir Nasjonalarkivet et lovpålagt ansvar for "å samordne og medverke til det faglege utviklingsarbeidet med privatarkiv" (§18 d). Med bakgrunn i at målene i den første strategien i stor grad er realisert, ser Nasjonalarkivet nå behov for å utvikle en ny strategi for å stake ut retning og definere nye ambisjoner.

2. Mål for strategiarbeidet

Den nye strategien skal være en langsiktig strategi, og gjelde for de neste 5-10 årene. Strategien skal sette overordnede mål og ambisjoner for privatarkivfeltet på veien videre. Strategien skal ikke inneholde konkrete tiltak, men legge opp til prioriterte innsatsområder de neste årene.

Den nye nasjonale strategien for privatarkiv skal styrke den samla samfunnsdokumentasjonen og vise viktigheten og samfunnsrelevansen av privatarkivene.

Strategien skal bidra til å:

1. styrke bevaring og tilgjengeliggjøring av privatarkiv som dokumenterer samfunnets mangfold, inkludert næringsliv, frivillighet, urfolk, minoriteter og kultur- og samfunnsliv.
2. styrke en nasjonal arbeidsdeling mellom aktørene, blant annet gjennom å utforske muligheter for mer bærekraftige finansierings- og samarbeidsformer
3. sikre bevaring og tilgjengeliggjøring av digitalt skapte privatarkiv
4. øke synligheten, bruken og samfunnsrelevansen av privatarkiv i forskning, kultur, offentlighet og demokratiutvikling.

3. Tema og problemstillinger som skal utredes i strategiarbeidet

Arbeidsgruppen som skal jobbe med strategien skal i all hovedsak sammenstille og bruke eksisterende kunnskap som grunnlag for analyse og utforming av strategien. Ved behov skal gruppen hente inn ny kunnskap. Relevante kilder til kunnskap og datagrunnlag finnes eksempelvis i Arkivstatistikken, i rapport fra Utvalget for bevaring av digitalt skapt dokumentasjon (2023), og i NOU 2019:9 – Fra kalveskinn til datasjø.

Arbeidsgruppen skal utarbeide en kort oppsummering av **status for privatarkivene nasjonalt** pr. 2026, i tillegg til å vise utviklingen på feltet de siste 10-15 årene. Eksempler på relevant data er antall og hyllemeter privatarkiv bevart, antall institusjoner med privatarkiv, antall digitalt skapte privatarkiv, antall registrerte og publiserte privatarkiv m.m.

Arbeidsgruppen skal videre beskrive hvordan **roller og arbeidsdeling** er i dag i sektoren - herunder også de ulike aktørenes ansvar og eventuelle virkemidler.

Til sist skal arbeidsgruppen gå dypere inn i **utfordringsbildet for privatarkivfeltet i dag**, og beskrive og problematisere noen av de sentrale rammene for arbeidet, eks:

- Regionale forskjeller og ulike måter å organisere privatarkivarbeidet på
- Ressurser, kompetanse og finansiering i sektoren
- Tilgjengelig og relevant teknologi og fellesløsninger for bevaring og tilgjengeliggjøring

Det er viktig at arbeidsgruppen gjennom beskrivelser, utredning og utforming av strategien viser **samfunnsrelevansen av privatarkivene**.

5. Prosess og organisering

4.1. Prosjekteier

Nasjonalarkivet

4.2. Prosjektleder

Nasjonalarkivet, med ansvar for koordinering, faglig ledelse og sekretariat.

4.3. Styringsgruppe

Ca. 3-4 digitale møter i løpet av 2026.

- Nasjonalarkivet
- Nettverk for fylkesdirektører kultur
- Arkivforbundet
- Museumsforbundet

4.4. Arbeids-/referansegruppe

Månedlige digitale møter, samt 1 fysisk møte, i løpet av 2026.

- Arkivforbundet – en til to representanter

- Museumsforbundet – en representant
- VID Misjons- og diakoniarkivet – en representant
- Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek – en representant
- Nasjonalbiblioteket – en representant

5. Medvirkning

Strategiarbeidet skal være bredt forankret og inkluderende. Arbeidsgruppen skal bruke allerede eksisterende nettverkssamlinger, fora og konferanser for å informere og få innspill til arbeidet. Det skal ikke avholdes egne samlinger og møter, eks. egne innspillmøter.

Utkast til strategi vil bli sendt for innspill til:

- Arkivforbundet
- Museumsforbundet
- Nasjonalt nettverk for privatarkiv
- Nettverk for fylkesdirektører for kultur
- KS kommunenettverk kultur
- Foreningen INIO
- Samisk arkivnettverk
- Slekt og data
- Universitet- og høyskolesektoren

6. Fremdriftsplan

Fase	Aktivitet	Tidspunkt
Oppstart	Høring av planprogram, etablering av prosjekt, oppstart styringsgruppe og arbeidsgruppe	Mars-April
Kunnskapsammenstilling	Beskrivelser, kartlegging, utredninger	April-Juni
Utforming av strategiforslag	Mål, ambisjoner og innsatsområder	Aug-Sep
Høring	Utkast til strategi sendes på høring	Okt
Ferdigstillelse	Bearbeiding av tekst	Nov
Godkjenning	Styringsgruppe godkjenner strategi	Nov
Grafisk utforming	Arbeid med grafisk designer	Des
Lansering av strategi	Publisering, nyhetssak, SoMe	Jan 2027